

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

Aktualizacja 18-07-2022

ROLNICZY HANDEL DETALICZNY

Rolniczy handel detaliczny jest zdefiniowany w art. 3 ust 3 pkt 29 b ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz.U. z 2020 r. poz. 2021) i jest to handel detaliczny w rozumieniu art. 3 ust. 7 rozporządzenia nr 178/2002, polegający na:

- a) produkcji żywności zawierającej co najmniej jeden składnik pochodzący w całości z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym oraz
- b) zbywaniu żywności, o której mowa w lit. a, konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia nr 178/2002, lub zakładom prowadzącym handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego;”;

Rolniczy handel detaliczny to forma handlu detalicznego, w ramach którego jest możliwe przetwórstwo i zbywanie wytworzonej żywności konsumentom finalnym (końcowym). Warunkiem jest to, że taka żywność musi pochodzić w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu, a sprzedaż odbywa się z zachowaniem limitów wskazanych w rozporządzeniu oraz limitów przychodów z takiej sprzedaży do kwoty 100 tyś. zł, o ile producent chce korzystać z preferencji podatkowych.

RHD obejmuje zarówno produkty roślinne i zwierzęce, przetworzone jak i nieprzetworzone, a także produkty roślinno - zwierzęce.

Tu należy zwrócić uwagę, że możliwość prowadzenia działalności RHD dotyczyć będzie takich rolników, którzy posiadają własną hodowlę, uprawy, etc. gdyż ilość produktów np. roślinnych lub zwierzęcych użytych do wytworzenia danego produktu stanowić musi co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody, a ich sprzedaż odbywa się z zachowaniem limitów, wskazanych w rozporządzeniu MRiRW z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach RHD oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania* (Dz. U. poz. 2159). W odniesieniu do powyższego należy mieć na uwadze, że jeśli podmiot produkuje w ramach RHD produkty, które składają się z jednego składnika, to w oczywisty sposób taki produkt musi pochodzić w całości z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu prowadzącego RHD. Natomiast w przypadku, gdy podmiot produkuje produkty składające się z większej liczby składników (np. ciasta, soki owocowo-warzywne), to wystarczy, aby przynajmniej jeden składnik z takich produktów pochodził z własnej uprawy, hodowli, lub chowu, a pozostałe mogą być zakupione z zewnątrz.

Produkcja i zbywanie żywności w ramach RHD nie mogą być, co do zasady, dokonywane z udziałem pośrednika. Wyjątek stanowi tutaj możliwość udziału pośrednika w przypadku sprzedaży żywności podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszy, organizowanych w celu promocji żywności. Taki pośrednik może zbywać żywność wyprodukowaną w ramach RHO przez innego rolnika, o ile:

- sam prowadzi RHD i dokonuje sprzedaży wyprodukowanej przez siebie żywności podczas ww. imprez,
- żywność zbywana przez niego pochodzi od podmiotów prowadzących produkcję w tym samym powiecie lub sąsiadujących z tym powiatem.

Wielkość sprzedaży jest limitowana w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania* (Dz.U. poz. 2159).

W ramach RHD można sprzedawać między innymi:

- 15,4 tony pieczywa,
- 16 ton mąki,
- 3,4 ton dżemów,
- 9 ton pierogów,

- 4 tony kopytek i klusek śląskich,
- 2,9 tony knedli z owocami,
- 4 tony placków ziemniaczanych,
- 10 tyś litrów napojów bezalkoholowych,
- 2,3 tony mięsa świeżego wołowego, wieprzowego, baraniego, koziego, końskiego,
- 2,1 tony mięsa drobiowego lub zajęczaków,
- 1,4 tony produktów mięsnych, w tym wędlin,
- 2,6 tony produktów mlecznych, w tym masła,
- 30 ton szczypiorku,
- 3 tony orzechów włoskich.

Przepisy prawne regulujące produkcję i sprzedaż przez rolników produktów pochodzenia roślinnego na rzecz konsumenta finalnego ujęte są w:

- ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. *o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1961 z późn. zm.)
- ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (j. t. Dz. U. z 2020 r. poz. 2021)

oraz aktów wykonawczych do ustawy, tj.

- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. *w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania* (Dz. U. poz. 2159).

Pierwsza ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. *o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji* (Dz.U. poz. 2242) wprowadza zmiany w rozdziale 10a ustawy z dnia z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm.), który dotyczy rolniczego handlu detalicznego. W rozdziale tym określono definicji rolniczego handlu detalicznego, który zgodnie z art. 3 ust 3 pkt 29 b to handel detaliczny w rozumieniu art. 3 ust. 7 rozporządzenia nr 178/2002, polega na:

- a) produkcji żywności zawierającej co najmniej jeden składnik pochodzący w całości z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym oraz
- b) zbywaniu żywności, o której mowa w lit. a, konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia nr 178/2002, lub zakładom prowadzącym handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego;”;

Rozdział 10a ustawy z dnia z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm.) definiuje także zasady rolniczego handlu detalicznego. W myśl przepisu art. 44 a ust. 1 produkcja i zbywanie żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego:

- 1) nie mogą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności i wpływać niekorzystnie na zdrowie publiczne;
- 2) podlegają urzędowej kontroli w zakresie bezpieczeństwa żywności przeprowadzanej odpowiednio przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej albo Inspekcji Weterynaryjnej;
- 3) są prowadzone zgodnie z przepisami prawa żywnościowego, w szczególności rozporządzenia nr 178/2002 i rozporządzenia nr 852/2004 oraz przepisami Unii Europejskiej wydanymi w trybie tych rozporządzeń.

Zgodnie z art. 44 a ust. 2 ustawy z dnia z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności i żywienia* (Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm.), zbywanie żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego:

- 1) do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego:
 - a) odbywa się wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku żywności będącej produktem pochodzenia zwierzęcego oraz żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego – wyłącznie na obszarze województwa, w którym ma

miejsce prowadzenie produkcji tej żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, lub na obszarach powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadujących z tym województwem,

- b) podlega limitom ilościowym dostosowanym do potrzeb konsumentów finalnych,
 - c) jest dokumentowane w sposób umożliwiający określenie ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego;
- 2) nie może być dokonywane z udziałem pośrednika, chyba że zbywanie tej żywności odbywa się podczas wystaw, festynów, targów lub kiermaszy, organizowanych w celu promocji żywności, a pośrednik zbywa konsumentom finalnym żywność:
- a) wyprodukowaną przez tego pośrednika w ramach rolniczego handlu detalicznego,
 - b) wyprodukowaną przez inny podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny na obszarze powiatu, w którym pośrednik ten prowadzi produkcję żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, lub na obszarze powiatu sąsiadującego z tym powiatem.

Zgodnie z art. 44 a ust. 3 w miejscu zbywania żywności konsumentowi finalnemu przez podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny, w tym przez pośrednika, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, umieszcza się w sposób czytelny i widoczny dla konsumenta napis „rolniczy handel detaliczny” oraz dane obejmujące imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny, adres miejsca prowadzenia produkcji tej żywności, weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny, o ile taki numer został nadany.

Kolejne zmiany dotyczyły rocznej wartości sprzedaży przetworzonej żywności w ramach RHD, która zwolniona jest z podatku dochodowego od osób fizycznych. Została ona powiększona do 100 tys. zł.¹ Do tej kwoty nie będzie trzeba odprowadzać podatku dochodowego od osób fizycznych. Po przekroczeniu limitu sprzedaż z RHD może być opodatkowana 2% ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Do rolniczego handlu detalicznego, w zakresie objętym ww. zwolnieniem podatkowym, nie mają zastosowania przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. *Prawo przedsiębiorców* (Dz.U. z 2021 r. poz. 162 z późn. zm).

Rolnicy zainteresowani tego typu sprzedażą **zobowiązani są do urzędowej rejestracji rozpoczęcia planowanej działalności**. Wniosek w formie pisemnej należy złożyć odpowiednio:

- do Powiatowego Lekarza Weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności – w przypadku zamiaru sprzedaży produktów pochodzenia zwierzęcego lub produktów zawierających zarówno produkty zwierzęce jak i roślinne (tzw. żywność złożona) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności,
- do Powiatowego Inspektora Sanitarnego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności – w przypadku zamiaru sprzedaży żywności pochodzenia niezwierzęcego na 14 dni przed rozpoczęciem działalności.

Podmiot prowadzący działalność w zakresie rolniczego handlu detalicznego musi być rolnikiem i posiadać zaświadczenie o wpisie do ewidencji gospodarstw rolnych. Oznacza to, że ww. zaświadczenie powinno stanowić załącznik do wniosku o wpis do rejestru zakładów prowadzonego przez właściwy organ PIS.

Brak wymogu zatwierdzania przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przy rozpoczęciu produkcji w ramach rolniczego handlu detalicznego nie zwalnia tego podmiotu z obowiązku spełnienia wymagań higienicznych dla zakładów produkcji i obrotu żywnością, które zostały określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 852/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. *w sprawie higieny środków spożywczych* (Dz. Urz. U E L 139 z dnia 30.04.2004 r. str. 1 z późn. zm.). Przepisy tego rozporządzenia obowiązują wprost i nie wymagają wdrożenia do polskiego porządku prawnego. Przepisy te przewidują między innymi, że w przypadku, gdy produkcja prowadzona

¹ Stan prawny na styczeń 2022 r.

jest przy wykorzystaniu pomieszczeń używanych głównie jako prywatne domy mieszkalne (np. przy wykorzystaniu sprzętu i urządzeń gospodarstwa domowego w kuchni domowej), zamiast wymogów określonych w załączniku II w rozdziale II ww. rozporządzenia, obowiązują wymogi określone w jego załączniku II w rozdziale III (uproszczone wymagania higieniczne). Należy przy tym podkreślić, że są to wymagania podstawowe, określające wymogi ogólne.

Żywność sprzedawana w ramach rolniczego handlu detalicznego musi spełniać również wymagania w zakresie oznakowania stosownie do przepisów określonych m. innymi w rozporządzeniu nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. i w rozporządzeniu MRiRW z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz.U. z 2015 r. poz. 29 z późn. zm.).

Żywność sprzedawana w ramach RHD musi spełniać wymagania w zakresie oznakowania, stosownie do przepisów:

- rozporządzenia Nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE (Dz. U. UE. L. 2011. 304. 18),
- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz.U. z 2015 r. poz. 29 z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania niektórych grup i rodzajów artykułów rolno-spożywczych kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej (Dz.U. poz. 772).

Ogólne zasady prowadzenia RHD:

- zgłoszenie do PLW (produkty pochodzenia zwierzęcego i mieszane),
- zgłoszenie do PIS (produkty pochodzenia niezwierzęcego),
- limitowane ilości produkowanej żywności,
- dokumentowanie ilości zbywanej żywności (2 lata przechowywać) – ewidencja sprzedaży odrębnie za każdy rok podatkowy,
- nakaz oznakowania miejsca sprzedaży,
- zakaz wykorzystywania do produkcji mięsa zwierząt kopytnych pozyskanego z uboju dokonanego poza rzeźnią zatwierdzoną przez PLW (np. z uboju w celu produkcji mięsa na użytek własny),
- brak konieczności sporządzania projektu technologicznego przez podmioty zamierzające prowadzić działalność w zakresie RHD produktami pochodzenia zwierzęcego lub żywnością złożoną.
- nie może być prowadzona przez pośrednika, z wyjątkiem zbywanej żywności podczas wystaw, festynów, targów, lub kiermaszy organizowanych w celu promocji tej żywności, pod warunkiem, że pośrednik także zbywa żywność wyprodukowaną przez siebie w ramach RHD,
- produkcja produktów w ramach RHD nie może odbywać się przy zatrudnieniu osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze (wyjątki – ubój zwierząt rzeźnych i obróbka poubojowa tych zwierząt, w tym również rozbiór, podział i klasyfikacja mięsa, przemiał zbóż, wylączenie oleju lub soku oraz sprzedaż podczas wystaw, festynów, targów),
- sprzedaż może następować wyłącznie w miejscach: w gospodarstwach, w których produkty zostały wytworzone, przeznaczonych do handlu (np. targowisko),
- ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli czy chowu użytych do produkcji danego produktu stanowi co najmniej 50 % tego produktu, z wyłączeniem wody,
- za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się również mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy.

W miejscu sprzedaży należy umieścić czytelny i widoczny dla konsumenta napis „rolniczy handel detaliczny” i dane obejmujące imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego RHD, adres miejsca prowadzenia produkcji tej żywności, weterynaryjny nr identyfikacyjny (jeśli został nadany).

W zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych należy zwrócić uwagę na konieczność spełnienia szczegółowych wymagań w przypadku produktów takich jak soki, nektary owocowe, dżemy, galaretki, konfitury, przetwory owocowe, miody, ziemniaki. W oznakowaniu wytwarzanych w ramach RHD wyrobów można umieścić informację „Produkt polski”. Jednakże taka informacja może być podana jedynie w przypadku tych produktów, w których dodane składniki, które nie mają odpowiedników krajowych nie mogą przekraczać 25%.

Ponadto rolnik prowadzący działalność tego typu musi spełniać definicję rolniczego handlu detalicznego, cyt.: handel detaliczny w rozumieniu art. 3 ust. 7 rozporządzenia 178/2002, polegający na zbywaniu konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 28 rozporządzenia 178/2002, żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym”. Tak więc powinien on wykorzystywać w swojej działalności surowce w całości lub w części pochodzące z własnych upraw.

Ponadto przy produkcji w ramach rolniczego handlu detalicznego obowiązują przepisy określone w:

- rozporządzeniu (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. *ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności* (Dz. Urz. U E L 31.1. późn. zm.),

Ponadto podmioty prowadzące działalność w ramach RHD mogą stosować opracowane w Głównym Inspektoracie Sanitarnym „wytyczne Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej przy produkcji żywności niezwierzęcego pochodzenia w warunkach domowych z wykorzystaniem surowców roślinnych z własnych upraw oraz w ramach rolniczego handlu detalicznego”, które są dostępne na stronie internetowej GIS.

Zgłoszenie prowadzenia działalności w zakresie rolniczego handlu detalicznego produktów pochodzenia roślinnego **należy dokonywać w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suchej Beskidzkiej ul. M. Konopnickiej 7** na wniosku o wpis zakładu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wzór wniosku znajduje się na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Suchej Beskidzkiej w zakładce dokumenty i wnioski do pobrania. Link do strony:

<https://www.gov.pl/web/psse-sucha-beskidzka>

Dokument pod nazwą: „Wniosek o wpis do rejestru wzór”.

Działalność można rozpocząć po uzyskaniu wpisu do rejestru zakładów, natomiast rozpoczęcie działalności bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlega karze grzywny, zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. *o bezpieczeństwie żywności* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn. zm.)